

Rapporter

FAMILIEN HARTMANN I MUSIKHISTORISK PERSPEKTIV

Projektet bliver fra 1. januar 1996 til 31. december 1997 støttet af Statens Humanistiske Forskningsråd, arbejdsstedet er Danmarks Pædagogiske Bibliotek, Postboks 840, 2400 København NV.

Formålet med projektet er at belyse den kunstnerisk så begavede familie, der tæller ikke færre end fem komponister (nulevende medlemmer ikke medregnet), en billedhugger og en maler, fra Johann Hartmann, der kom til Danmark i 1760erne, over hans søn August Wilhelm Hartmann og slægtens største navn, J.P.E. Hartmann og hans komponerende kone Emma, til deres søn, den miskendte Emil Hartmann og det rige musikliv omkring dennes datter Bodil Neergaard på Fuglsang.

Selv om J.P.E. Hartmann indtog en enestående position i dansk musikliv i 1800-tallet, er der på nær et par artikler ikke skrevet noget af betydning om ham i de sidste 60 år, ligesom Emil Hartmann, der i dansk musikliv led under at være sin fars søn og Gades svoger, endnu er et så godt som ubeskrevet blad i dansk musiklitteratur.

Dette vil der blive søgt rettet op på i en biografi om familien baseret på den omfattende samling af familiens breve og musikmanuskripter, der befinder sig i Det kgl. Bibliotek. Da brevene er af almen kulturel interesse, vil disse blive udgivet af Museum Tusulanums Forlag, mens en egentlig biografi forventes udsendt i 1998. I forbindelse med projektet udgives også partituret til Hartmanns symfoni nr. 2 i E-dur, opus 48, affødt af indspilningen på dacapo. Partituret udgives i et samarbejde mellem Det kgl. Bibliotek og Samfundet til Udgivelse af Dansk Musik.

Inger Sørensen

NYMAN OG MARTLAND

Min afhandling er frugten af et ph.d.-studium ved Århus Universitet 01.09.1994-31.08.1997; dens arbejdstitel er „Michael Nyman & Steve Martland – praksis, produktion og position“.

Med afsæt i en påpejning af den outsider-position, som de to post-minimalistiske komponister Michael Nyman og Steve Martland indtager i det engelske ny musik-miljø, er det projektets formål gennem tre case-studies dels at redegøre for de to komponisters praksis og produktion, dels at undersøge de socio-kulturelle faktorer, der er på spil i forhold til komponisternes musikkulturelle positionering.

Den første case-study har som hovedsigte en 'kortlægning' og karakterisering af den londonske ny musik-kultur i 1980erne og 1990erne baseret på en beskrivelse af miljøets vigtigste institutioner og agenter. Denne kultursociologiske skitse er samtidig et forsøg på at afdække feltets interne struktur, magtforhold og konflikter, bl.a. som de udspiller sig i de fremherskende æstetiske diskurser.

Det er i relation til dette overordnede musikkulturelle scenario, at de to komponist-orienterede case-studies udfolder sig. Ved at beskrive den enkelte komponists karrierebane, som den har udmøntet sig i praksis og produktion, og sammenholde resultatet med feltets løbende diskursive mediering af samme, er det hensigten at finde en forklaring på Nyman og Martlands marginaliserede positioner.

Afhandlingens metodiske vinkling, der primært er inspireret af den franske sociolog Pierre Bourdieus kulturteoretiske skrifter og diverse repræsentanter for *critical musicology*, giver anledning til at rejse og behandle en lang række sociologiske spørgsmål med vide perspektiver, som ikke normalt diskuteres i den musikvidenskabelige behandling af moderne kompositionsmusik: Hvem er de centrale institutioner og aktører i den ny musik-kultur? Hvilken rolle og magtposition indtager hver af disse institutioner og aktører? Hvor og hvordan passer komponisterne, deres produktion og praksis ind i dette kulturelle netværk? Hvorfor forbliver nogle komponister i den legitime musikkulturs periferi (i England fx Nyman og Martland), hvorimod andre komponister indtager centrale positioner (fx Harrison Birtwistle og James Dillon)? Hvilke konflikter og kampe karakteriserer scenen, og hvordan udkæmpes de? Hvilken rolle spiller de modstridende æstetiske diskurser, der bl.a. kendetegnes ved forskellige evalueringskriterier? Hvordan opererer feltets diskurskustoder i reproduktionen af de dominerende diskurser? Hvilken rolle spiller fx akademiske kritikere og musikvidenskabsfolk i dette kulturelle spil? Gør vi os overhovedet overvejelser om den ideologiske karakter af vor videnskabspraksis, eller rækker vores kritiske sans ikke til en kulturhistorisk granskning af vor egen rolle i den kulturelle legitimering? Er fx vores påståede metodologiske objektivitet i virkeligheden blot et eventuelt ubevidst skalkeskjul for bevarelsen og udbredelsen af en elitær musikkultur på bekostning af 'andre' musikkulturelle former? Er vi blot brikker, bevidste eller ej, i et kulturelt spil, som vi i vort videnskabelige udgangspunkt tror os hævet over?

Steen Kaargaard Nielsen

KOMPONISTBEGREBET I NY MUSIK

Ph.d.-afhandlingen blev påbegyndt 1. september 1995. Forfatteren er under udarbejdelsen tilknyttet såvel Det Fynske Musikkonservatorium som Odense Universitet. Vejlederne er docent ved Det Fynske Musikkonservatorium Per Erland Rasmussen, redaktør af Dansk Musik Tidsskrift Anders Beyer og professor ved Filosofisk Institut, Odense Universitet David Favrholdt.

Afhandlingen vil analysere komponistbegrebets implikationer i den europæiske avantgarde fra 2. Verdenskrig til i dag. Der lægges særlig vægt på komponistens relation til offentlighed og tradition, hvorfor både sociologiske, historiske og hermeneutiske perspektiver inddrages i vekslende omfang. Afhandlingens hovedteser søges desuden belyst gennem musikalske analyser.

Efter en diskussion af emnets historiske og definatoriske grundlag tager den sit udgangspunkt i en udførlig vurdering af de æstetiske tendenser hos efterkrigstidens første avantgarde, der førte til en væsentlig ekspansion af komponistbegrebet.

Det er allerede velbeskrevet, hvordan disse tendenser – og herunder ikke mindst den radikale serialisme – både kan anskues som f.eks. en konsekvens af en materiel udvikling fra især Wienerskolens dodekafoni og Messiaens modalitet og som et udtryk for en især af krigen betinget krise i samtidens historisk-politiske bevidsthed. Disse fortolkninger er ikke blot delvist divergerende, men rummer også visse kontradiktioner: Den første anerkender tanken om en organisk udvikling, der imidlertid ikke var forudset i et så betydeligt værk som Th. Adornos *Den ny musiks filosofi* fra 1949. Den anden lader gennem sin aktualisering af det hegeliansk-etiske imperativ til kunstnerne både serialismen og dens anti-kunstnerisk betonedede modtræk fremstå som primært negerende tonesprog, hvilket kun i ringe omfang lader sig verificere af samtidige kilder.

Ved at sammenholde udvalgte komponisters tilgængelige refleksioner over den kreative og perceptionelle proces med analyser af deres musik forsøger afhandlingens andet afsnit at afdække gyldigheden af disse fortolkninger. Dette sker med særligt henblik på at skabe et kontinuert refleksionsrum til beskrivelse af yngre komponisters intentioner med værket og relationer til publikum. Herunder søges også offentlighedens æstetiske marginalisering af avantgardens komponister forklaret.

Blandt komponisterne diskuterer afhandlingens første, historiske afsnit især de udlændinge, der tidligt repræsenterede avantgardens hovedstrømninger. Derefter lægger den særligt vægt på udvalgte danske komponister, og ikke mindst Per Nørgård.

Søren Hallundbæk Schauser

NORDISK MUSIKFORSKERKONGRESS I LUND

„*Nordic Musicological Work in Progress*“. Nordiskt musikforskarmöte 1996 i Lund den 12 – 15 juni

Efter fire år var det igen inviteret til nordisk musikkforskerkongress, denne gang i Lund, og det var Svenska samfundet för musikforskning og Musikvetenskap vid Lunds universitet som var vertskap. Programmet var konsentreret om

presentasjoner av nordiske musikkvitenskapelige prosjekter. Ellers var det gitt adgang for yngre musikkforskere til å presentere sine arbeider, men mer etablerte forskere var ikke invitert til å komme med innlegg.

Første dag var for en stor del viet „Musiken i Norden“, og deretter „Nätverket France in Nordic Music from the Turn of the Century to the Second World War“. Her hadde også Patrick Dinslage fra Berlin sin „festföreläsning“: „Edvard Griegs Jugendwerke im Spiegel seiner Leipziger Studienjahre“. Denne delen av kongressen hadde jeg ikke anledning til å være med på. Av andre prosjekter som ble presentert under kongressen, kan nevnes „Sangen og musikken i konservative protestantiske miljøer“ (Sigvald Tveit), „Göteborgs rika musikliv. En översikt mellan världskriget“ (Olle Edström) og „Vår norske musikkhistorie“ (Arvid Vollsnes).

På andre og tredje dag presenterte også noen yngre forskere sine prosjekter, og det var oppnevnt seminarledere for hvert prosjekt. De skulle i noen grad være kritikere og opponenter ovenfor prosjektene, et opplegg som fungerte ganske bra. Fagfeltet var her ganske bredt, fra „Den ungarske dansehusbevegelse“ til „Svensk-tyska impulser i Österbottens musikliv på 1700-tallets senare hälft“, for å nevne et par emner.

Deltagerantallet på konferansen i Lund var forholdsvis beskjedent (ca. 40 deltakere, mot eksempelvis ca. 100 i Oslo i 1992). Årsaken til dette var nok for en stor del begrensningene i programopplegget. Fordelen ved dette var at det ikke var nødvendig å ha parallelle forelesningsserier. Alle kunne delta på alt som foregikk, og de selskapelige samværene kunne få et koselig og intimt preg. Manglene var et nokså begrenset faglig tilbud som igjen resulterte i at få deltakere hadde meldt seg. Meningene om årets kongressopplegg var delte, men jeg kan ikke gi noen statistikk over hvor mange som ville ha foretrukket en større faglig bredde, og adgang til å høre forelesninger også fra etablerte forskere. Ut fra de forutsetninger som var lagt, var kongressen i Lund vellykket, og den ble avviklet under gode og hyggelige forhold.

Neste nordiske musikkforskerkongress er foreslått til Århus i år 2000. Arrangørene bør nok da tenke nøye igjennom opplegget, og vurdere om ikke en større faglig bredde og åpenhet er å foretrekke, selv om det skulle bli nødvendig med parallelle forelesningsserier.

Nils Grinde

CONGRESS OF BYZANTINE STUDIES

34 persons from 19 countries had sent in their abstracts for the colloquia: *XIX International Congress of Byzantine Studies. University of Copenhagen 18-24 August 1996*. They covered research from the 6th to the 19th centuries relating to liturgy, hymnography, genres, traditions, chant, and Byzantine influence on Slavic, Russian, Bulgarian, Rumanian, Armenian, Ukrainian, and Finnish culture.

The six sections in which „Music“ was divided were: Greek tradition, Byzantium and Russia, Byzantium and other Eastern countries, Manuscripts and Hymnography, homeletics, and hagiography. Two contributions concerning music and iconography were given as posters in the Poster session.

In all six sections the same problems were treated, but in many different ways: How to perform the neumes of which many are still enigmatic. The musical formulas (a new tool for analysing melodies by means of tonality and formula was proposed). The modal system. The development of singing within the various traditions. The difference between and the development of the various genres in the Sticherarion, the Hirmologion, and the Kontakarion. The following questions were also put: How the liturgy is built up, how the text is adapted to the music, and where to find source material.

At the plenary session V a status of the research in Byzantine music was given.

In connection with the music section an open concert was given in the Cathedral of Copenhagen in memory of the late Dr. Jørgen Raasted. A Greek choir under the direction of Lykourgos Angelopoulos from Athens sang Byzantine hymns of various genres from the 13th to the 14th century after transcriptions made by Raasted from middle-byzantine manuscripts. Sung were also hymns from later periods up to our time, and hymns in the richly embellished kalophonic style.

The congress committee decided to publish the abstracts but not the papers read at the colloquia, and to leave it to the scholars themselves to find suitable periodicals for publication.

Publications:

Byzantium. Identity, Image, Influence. Major papers (ed. Karsten Fledelius in cooperation with Peter Schreiner). Eventus Publishers, Copenhagen 1996. 509 pages.

Byzantium. Identity, Image, Influence. Index of colloquia as of July 15, 1996. Abstracts of communications. Index of authors. (ed. Karsten Fledelius). Eventus Publishers, Copenhagen 1996. Ca. 300 pages.

Annette Jung and Nanna Schiødt
(members of the congress committee)

ISCM-SEMINAR I KØBENHAVN

I anledning af International Society for Contemporary Music's *World Music Days 96* blev der fra den 11. til den 13. september på Musikvidenskabeligt Institut i København arrangeret tre seminardage. Udgangspunktet for de tre dages foredrag og diskussioner var samspillet mellem den ny musiks institutionalisering og den ny musik selv. Hovedmanden bag arrangementet var adjunkt Søren Møller Sørensen.

På førstedagen talte den engelske antropolog Georgina Born med udgangspunkt i sin bog *Rationalizing Culture: IRCAM, Boulez, and the Institutionalization of Musical Avant-Garde* (1995). IRCAM i Paris er et eksempel på en institution, hvor musikere fra hele verden kan komme og få hjælp af fremragende teknikere til at realisere deres kompositoriske forestillinger inden for den elektroakustiske musik. Born kunne pege på steder, hvor IRCAMs officielle holdninger og dens praksis var i konflikt. Som institution fastholder IRCAM f.eks. komponistens uantastbare rolle som ophavsmand til værket, men tildækker dermed den faktiske kompositionsproces' karakter af kollektivt arbejde mellem teknikere og komponist. Risikoen for, at institutionen bidrager til en „kodificering af avantgarden“ på IRCAM, er ligeledes åbenlys. Born betvivlede til slut, at faste institutionsdannelser som IRCAM er den rigtige måde at støtte musikere og ny musik på.

Dagen efter talte Erling Gulbrandsen ud fra sin for nylig forsvarede disputats om Boulez om denne komponists nærmest romantiske forhold til komponistens rolle som subjekt i kompositionsprocessen. Dermed punkteredes myten om Boulez som streng rationalist og systemtænkner, et billede, som Boulez selv har været med til at opretholde gennem sine teoretiske bidrag om efterkrigstidens modernistiske musik. Den serialistiske diskurs har iflg. Gulbrandsen været en byrde for musikken efter 1950, og den har været med til at skygge for de af Boulez' tekster, hvori han peger væk fra de strenge serialistiske procedurer. Gulbrandsen kunne ud fra studier af komponistens skitser vise, at han ofte arbejder med materialet på nærmest beethovenisk vis. Reinhard Oehlschlägel, der er redaktør af *MusikTexte* og mangeårigt medlem af inderkredsen i ISCM, gav derefter en oversigt over udviklingen af den ny musiks institutioner i dette århundrede.

På den sidste dag i seminarrækken gav fem unge nordiske musikforskere et bud på, hvad pluralismen – bevidstheden om sameksistensen af flere samtidigt gyldige positioner – betyder for den ny musik i dag. Naturligt nok kom de fem oplægsholdere – Per F. Broman (Stockholm), Per O. Broman (Uppsala), Erik Wallrup (Stockholm), Jens Hesselager (København) og Steen K. Nielsen (Århus) – med vidt forskellige meninger, og diskussionen var derfor også mere spredt end de foregående dage. Der var dog to hovedpositioner i oplæggene og diskussionen: Den ene talte for en pluralisme i musikken selv, og denne position bar præg af en vis anti-modernistisk indstilling, der tilsyneladende grundede i en fornemmelse af, at den modernistiske æstetik stadig spærrer vejen for, at andre indstillinger kan få fodfæste i den ny musiks institutioner; den anden holdning anskuede pluralisme som respekt for gennemarbejdede resultater, uanset om disse dyrker en renhedens eller en brogethedens æstetik.

Seminarerne gav et billede af, hvor diskussionen om den ny musik står i dag, og således beriget kunne deltagerne i det godt besøgte arrangement gå ud i den omgivende ISCM-festival.

Michael Fjeldsøe

DANSK OCH SVENSK MUSIKFORSKNING FRAM MOT ÅR 2000. NÅGRA REFLEXIONER

1994 inbjöd Statens Humanistiske Forskningsråd till ett seminarium i Köpenhamn om dansk musikforskning. Syftet med seminariet var att ge de forskningsbedrivande institutionerna möjlighet att orientera, debattera och se framåt, men också att ge omvärlden en inblick i vad som pågår inom dansk musikforskning. Ett av seminariets resultat är publikationen *Dansk Musikforskning frem mod år 2000*, utgiven av Forskningsrådet 1996. I denna rapport redovisas de föredrag som hölls vid seminariet samt resuméer av de efterföljande diskussionerna. De teman – till dels nya och ännu ej etablerade – som berördes var „Musiknologi og folkemusikforskning“ (Jens Henrik Koudal), „Forskning i populærmusikalske genrer“ (Charlotte Rørdam), „Forskningen ved musikkonservatorierne“ (Orla Vinther), „Musikforskning og moderne teknologi“ (Finn Egeland Hansen), „Musikkultur og musikforskning i forandring“ (Søren Møller Sørensen), „Udgivelsespraksis og udgivelsestrategi“ (Niels Martin Jensen). Inbjuden var också Lundaprofessorn Folke Bohlin, ombedd att tala om „Dansk musikforskning och forskarutbildning – från Sverige sett“.

Det svenska perspektiv kommer också att präglade föreliggande reflexioner kring dansk och svensk musikforskning fram mot år 2000. Redaktionen har bett mig att med utgångspunkt i nyssnämnda publikation peka på några av de likheter/olikheter som präglar debatten och diskussionerna inom respektive dansk och svensk musikevetenskap.

Till skillnad från de danska har inte de svenska universitets- och högskolelärarna någon möjlighet att bedriva forskning inom sin tjänst, något som för övrigt också gäller musee- och arkivpersonal. Beroendet av externfinansierade forskningsanslag blir därför mycket tydligare i Sverige än i Danmark. Vill en svensk universitetslektor bedriva forskning måste han begära tjänstledigt från sin undervisning och själv ordna forskningsfinansieringen. Det är dock sedan länge ett fackligt krav att denna yrkeskategori skall tillåtas att inom sin tjänst bedriva forskning åtminstone en tredjedel av tiden. I bästa fall kan man nu sedan ett antal år tillbaka under en kortare (i regel två år) i stark konkurrens få s.k. rörlig resurs, som innebär möjlighet att forska på halva tjänstetiden. Universitetet finansierar då en ersättningstjänst för undervisningen som tillsätts med annan befattningshavare. Men de främsta anslagsgivarna för svensk humanistisk forskning är Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet (HSFR) och Riksbankens jubileumsfond. Att det för musikevetenskapens del sällan rör sig om särskilt många eller särskilt stora forskningsprojekt framgår av HSFR:s projektkatalog 1995/96: „Kritik av Schenkeranalys“, „Allan Petterssons kompositionsstudier i Paris“, „Musik och kulturpolitik i det postkommunistiska Centraleuropa“, „Talöverföring och musikakustik“, „Uppländska bruksmiljöer under 1600- och 1700-talet“, „Hystorior i Sverige (ca 1200-1520)“. Folke Bohlin framhåller i ovan nämnda inlägg att danska musikforskare oftare tar sig an internationella ämnen än svenskarna. Att vi svenskar i högre grad sysslar med inhemsk musik ser han

som en forskningstradition som levt kvar sedan Tobias Norlinds dagar. Hans påstående motsägs inte av HSFR:s projektkatalog; hälften av projekten rör svensk musik. Men återväxten av forskare som väljer att syssla med svensk musikhistoria, särskilt äldre, kan trots dessa traditioner inte anses tryggad i nuläget. Detta blev bl.a. tydligt då det fyrbandiga handboksverket *Musiken i Sverige* producerades. Medelåldern hos författarna låg på 60 år (bd 1 & 2, Från Forntid till 1810) och pensionsåldern i Sverige är 65 år. 1993 inrättade HSFR en särskild sexårig forskartjänst i Svensk musikhistoria, särskilt äldre, i syfte att stärka ämnesområdet (tjänsten upphörde i september 1996 då innehavaren fick en professur vid Lunds universitet). Att inom svensk musikhistoria välja att syssla med inhemsk musik och musikhistoria är inte längre lika självklart bland de yngre forskarna som det en gång har varit.

Precis som i Danmark diskuteras i Sverige också forskning och forskarutbildning vid musikhögskolorna (-konservatorierna) inom ramen för s.k. konstnärligt utvecklingsarbete. En springande punkt i diskussionerna är i vilken omfattning konstnärligt utvecklingsarbete och vetenskaplig forskning skall anses vara parallella verksamheter. En annan stötesten är själva examinationsproceduren. Vad skall inom det konstnärliga området motsvara doktorsavhandlingen? I Norden finns konstnärlig forskarutbildning i musik för närvarande endast vid Sibelius-Akademien i Helsingfors. På andra håll finns det dock gott om exempel på doktorandutbildningar av motsvarande slag, framförallt i USA. Den musikhögskola i Sverige som kommit längst med planeringen av en forskarutbildning i musik är Musikhögskolan i Malmö (Lunds universitet). Efter en riksomfattande remissbehandling av dess förslag till konstnärlig doktorandutbildning pågår nu en utredning på utbildningsdepartementet som strävar efter att utforma mer generella riktlinjer för samtliga konstnärliga ämnen, inte bara musiken. Ett möjligt resultat av denna utredning – efter vad man kunnat höra i korridorerna – är att begreppet konstnärligt utvecklingsarbete helt avförs från dagordningen för att ersättas av ett helt nytt forskningsbegrepp som innebär reella fakultetsbildningar och examina på de konstnärliga områdena.

Ett problemområde som numera får stort utrymme inom den svenska universitets- och högskolevärlden, men som bara hastigt tangeras i *Dansk Musikforskning fram mot år 2000* (sid. 81) är jämställdhetsaspekterna och den s.k. genusforskningen. För närvarande finns i Norden inte någon ordinarie kvinnlig professor i musikvetenskap, ett förhållande som är besvärande inte minst i samband med val av sakkunniga, där det – åtminstone i Sverige – krävs att det skall finnas åtminstone en kvinnlig bedömare, i varje fall när tjänsten lockat kvinnliga sökande. I Sverige inrättas nu generellt vid universiteten ett antal postdoktorala tjänster (forskarassistenttjänster) som tillsätts med positiv särbehandling av underrepresenterat kön, dvs. kvinnor. En sådan är för närvarande under tillsättning i musikvetenskap vid Musikhögskolan i Göteborg. Ett allt större utrymme i svensk musikforskning får också de till jämställdhetsarbetet relaterade vetenskapsteoretiska perspektiven. I april 1996 arrangerades i Göteborg en inter-

nationell konferens kring musik, genusforskning och pedagogik. Impulserna kommer från USA där den nya genusinriktade musikvetenskapen går under benämningen „new musicology“. De teoretiska ramarna för detta nya synsätt återfinns bl.a. i Susan McClarys arbeten (t.ex. *Feminine Endings: Music, Gender and sexuality*, 1991) och i antologin *Musicology and Difference: Gender and Sexuality in Music Scholarship*, 1993.

Ett musikvetenskapligt område som numera får anses tillbakasatt i svensk musikvetenskap, inte minst inom utbildningen, är editioner och editionsteknik. Genom de nyligen startade stora utgåvorna av Niels W. Gades och Carl Nielsens musik är detta område betydligt aktuellare i Danmark. Redan för snart 30 år sedan (*Dansk Musiktidsskrift* 5, 1968) pläderade Niels Martin Jensen för utgivandet av dansk musik, enkannerligen Gades. Det hela aktualiserades av – i Jensens tycke – det storslagna Berwaldjubileet 1968 och den då igångsatta Berwaldutgåvan, bak vilken låg „overbesvisningen om, at hans musik er så væsentlig, at den ikke fortjener et livløst gravmonument, men skal gøres praktisk tilgængelig for det størst mulige forum“. Niels Martin Jensen fastslog vidare att svensk musikforskning med denna utgåva „har skabt en monumentudgave, hvortil der endnu ikke findes sidestykke i de andre nordiske lande“. Berwaldutgåvan pågår fortfarande men Berwald är nästan bortglömd i Sverige. Firandet av 200-årsminnet 1996 av Berwalds födelse blev ingalunda lika omfattande som högtidlig-hållandet av 100-årsminnet av hans död 1968. I stället är det Danmark, jämte Norge (Grieg) och Finland (med sin nyligen igångsatta Sibeliusutgåva) som vårdar de stora tonsättargestalterna. Att Berwald och många andra betydande svenska tonsättare tilldrar sig ett allt mindre intresse från de svenska musikforskarna hör med all sannolikhet ihop med den ovan antydda tendensen, att svenska musikforskare i allt mindre utsträckning väljer att syssla med inhemska ämnen.

I *Dansk Musikforskning frem mod år 2000* framhålls från SHF:s sida satsningen på de s.k. nätverksbevillinger, dvs. anslag för skapandet av „kontakter på tvärs af institutionerne, herunder ikke mindst i relation til internationale forskningsmiljøer“. Att sådana nätverksanslag inte enbart stärker det egna landets musikforskarmiljö utan musikvetenskapen överhuvudtaget, visades vid det senaste Nordiska musikforskarmötet i Lund 1996, som särskilt tog fasta på nordiskt nätverksarbete.

Greger Andersson

MUSIKPÆDAGOGIK SOM FORSKNINGSOMRÅDE PÅ DANMARKS LÆRERHØJSKOLE

I 1970 blev Institut for Musik og Musikvidenskab oprettet ved Danmarks Lærerhøjskole (DHL). I forbindelse med forskellige organisatoriske ændringer er mu-

sikafdelingen siden institutmæssigt lagt sammen med andre fag og udgør nu en del af Institut for Æstetiske Fag og Mediepædagogik.

På grund af Lærerhøjskolens særlige opgaver på det uddannelses- og forskningsmæssige område var det fra starten nogenlunde klart, at musikforskningen ved DLH burde udvikles i retning af det musikpædagogiske. Denne målsætning er i årenes løb blevet stadig tydeligere, således at vi nu opfatter musikpædagogik som det videnskabelige område, vi først og fremmest er forpligtet i forhold til.

Man kan sige, det er en positiv udfordring for os, at DLH-instituttet som det eneste i landet eksplicit har til opgave at udvikle et forskningsområde, som der er ringe videnskabelig tradition for i Danmark og andre nordiske lande. Det er på den anden side klart, at det også medfører vanskeligheder, netop fordi det drejer sig om at opdyrke og etablere et nyt område. Hertil kommer, at musikpædagogik er et udpræget interdisciplinært fag med ganske nære relationer til andre discipliner. På sin vis befinder det sig i et grænseområde mellem musikvidenskaben på den ene side og pædagogik, psykologi m.fl. fag på den anden. Musikpædagogikken konstitueres og opnår sin identitet netop i spændingsfeltet mellem sådanne andre fag (se F.V. Nielsen: „Musikpædagogisk forskning i Danmark. Status, problemer, perspektiver, udblik“ i *Musikpædagogisk forskning. Rapport fra seminar på Danmarks Lærerhøjskole maj 1995*, København 1995). Det bevirker, at der stilles ganske store krav til fagets udøvere m.h.t. faglig, teoretisk og metodologisk orientering i flere forskellige retninger. Det bevirker desuden, at forskning inden for andre interdisciplinære fag med særlig betydning for musikpædagogikken bliver relevant – ikke mindst musikpsykologien. Men grundlæggende kan man stille det spørgsmål, om musikpædagogik i højere grad er et projekt- end et disciplinområde.

Selv om Lærerhøjskolen har særlige forpligtelser i forhold til folkeskolen og seminarierne, har vi på det musikpædagogiske område tilsigtet at anskue og beskæftige os med musikundervisningens problemer i et bredere perspektiv, som fx også vedrører den frivillige undervisning og til en vis grad gymnasium og HF samt uddannelse af musiklærere generelt. Det er i overensstemmelse med den bredere institutionsprofil, DLH som helhed nu arbejder henimod.

Denne brede opgaveforståelse modarbejdes unægteligt af det forhold, at der er meget få videnskabeligt ansatte personer, pt. to. Det medfører bl.a., at det muligvis kan se lidt tilfældigt ud, hvilke forsknings- og udviklingsprojekter der bliver sat i gang og udført. Inden for de senere år er der især arbejdet og publiceret inden for flg. områder:

- Musikdidaktik, især i relation til den almene undervisning og delvis i relation til læreruddannelse
- Arbejde med børnekor
- Indskoling med særlig vægt på det æstetiske og tværfaglige
- Børns musikoplevelse og børns musikalske kompetence
- Evaluering af forsøgs- og udviklingsarbejde i folkeskolen

Metodologisk set er der arbejdet både empirisk (i flere forskellige retninger), teoretisk og analytisk samt med pædagogisk udviklingsarbejde (herunder produktion af undervisningsmaterialer). Hertil kommer et historisk projekt med en vis tilknytning til instituttet om seminarieuddannede læreres kirkemusikalske arbejde gennem de sidste 200 år.

Med henblik på at sikre en vis bredde og sammenhæng i instituttets samlede virksomhed er der nu udarbejdet et overordnet program på tværs af instituttets fag. Det har benævnelsen „æstetisk og kommunikativ dannelse“. Vi forsøger med dette også at tydeliggøre instituttets forskning i forhold til Lærerhøjskolens opgaveområde som helhed. Vi er klar over, at der kan være to sider i et sådant initiativ. På den ene side tænker vi os herved ind i de større helheder, som betinger vores virksomhed. På den anden side risikerer musikpædagogikken som specifikt fagligt-pædagogisk forskningsområde at komme i klemme mellem andre interesser.

For at modvirke den sidstnævnte fare har vi knyttet os tæt til et internordisk netværk for musikpædagogisk forskning og forskeruddannelse. Dette netværk, som formelt dannedes i 1992, har til fulde vist sin berettigelse. De mange små miljøer rundt om i de nordiske lande har nu fået et samlingspunkt med betydeligt større slagkraft, end de har hver for sig. (Som dokumentation for den virksomhed, som finder sted se fx H. Jørgensen og I.M. Hanken (ed): *Nordisk musikpædagogisk forskning* (NMH-publikasjoner 1995:2), Oslo 1995).

Et af problemerne for et lille institut er at varetage forskeruddannelse på en tilstrækkeligt kvalificeret og specifik måde. Også i denne sammenhæng har vi stor nytte af det internordiske netværk. Vi har nu fem ph.d.-studerende i musikpædagogik, heraf tre fra andre nordiske lande. Det er blot ét udtryk for, at en international erfarings- og kompetenceudveksling er ved at komme i stand.

Noget andet er, at vi gerne så et mere dynamisk samarbejde med andre danske musikinstitutioner, dvs. de tre musikvidenskabelige institutter og konservatorierne, om musikpædagogisk forskning. Vi håber snart at få overskud til at tage et konkret initiativ i denne retning.

Frede V. Nielsen